БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА АУДИТ

УДК 657.6:658.152

Глінкіна Д.В., *викладач*
Східноєвропейський університет економіки і менеджменту

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ВИТРАТ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Проаналізовано стан внутрішнього аудиту витрат автотранспортних підприємств України, виокремлені особливості внутрішнього аудиту цих витрат, а також запропоновано систематизування елементів внутрішнього аудиту витрат АТП.

Ключові слова: *облік і аудит, системи управління, операційна діяльність, організаційні і управлінські процедури, оцінка вартості, транспортний тариф, обсяг перевезень, доходи і витрати, адміністративний і бухгалтерський контроль.*

ВСТУП

Найважливішою умовою подальшого розвитку транспортної галузі є ефективне функціонування всієї транспортної системи країни, основу якої становлять автомобілі. Як складова виробничої інфраструктури автомобільний транспорт забезпечує єдність основних ланок різного рівня управління. Він відіграє вирішальну роль в розвитку економіки будь-якого виробництва, споживання матеріальних благ, розміщенні продуктивних сил і сприяє соціально-економічному прогресу суспільства взагалі.

Процеси, які сьогодні відбуваються в транспортній галузі, потребують приведення в дію сукупності економічних чинників, які безпосередньо впливали б на ефективність управління. Важлива роль у вирішенні цих завдань належить вдосконаленню основних функцій управління автотранспортними підприємствами, до яких належить контроль [3, с. 131].

Як показує практика, ці завдання успішно виконує такий вид незалежного контролю, як аудит. Слід зазначити, що однією з умов методологічного забезпечення обліку витрат підприємств і вдосконалення обліково-аналітичних систем витрат АТП є система внутрішнього аудиту.

Методологічна база та практичні аспекти функціонування автотранспорту, обліку і аудиту витрат автотранспортних підприємств висвітлені в працях вітчизняних та зарубіжних вчених, а саме: І. Аксьонова, А. Герасимовича, В. Рудницького, В. Палія, В. Сопка, Е. Аренса, Е. Бриттона, К. Ватерсона, Дж. К. Лоббека та ін. Однак на сьогодні вирішені не всі питання щодо проведення внутрішнього аудиту витрат автотранспортних підприємств і вони потребують подальших наукових досліджень.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Проаналізувати стан внутрішнього аудиту витрат автотранспортних підприємств України; виокремити особливості внутрішнього аудиту витрат; внести пропозиції щодо посилення системи внутрішнього аудиту витрат АТП.

Метою статті є висвітлення організації внутрішнього аудиту витрат автотранспортних підприємств, відокремлення специфічних окремих моментів діяльності АТП, запропоновано систематизування елементів внутрішнього аудиту витрат.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Функції внутрішнього аудиту визначає керівник або власник підприємства залежно від специфіки його діяльності, обсягів, показників, системи управління. Наповнення функцій внутрішнього аудиту конкретним змістом залежить від особливостей діяльності підприємства і має здійснюватися тим органом управління, якому підпорядковується служба внутрішнього аудиту [1, с. 135].

Цілі внутрішнього аудиту полягають в забезпеченні інформацією керівництва за такими напрямками:

- аналіз статей витрат;
- прогнозування доходів;
- фінансовий аналіз [2, с. 244].

Необхідність створення системи внутрішнього аудиту – це одна із умов ефективного функціонування підприємств, підвищення їх економічного потенціалу і конкурентоспроможності на ринку.

Об’єктами організації внутрішнього аудиту витрат у процесі операційної діяльності АТП виступають:

1) витрати на забезпечення операційної діяльності АТП;
2) правильність документування операцій, пов’язаних із визнанням витрат;
3) належне ведення регістрів синтетичного та аналітичного обліку витрат;
4) організація збереження первинних документів;

5) система автоматизації обліку витрат у процесі операційної роботи АТП [4, с. 156].

Отже, система внутрішнього аудиту витрат АТП – це сукупність процедур, спрямованих на попередження, виявлення і виправлення суттєвих помилок, пов'язаних із визнанням і оцінкою витрат звітного періоду, а також на перевірку повноти й точності відображення витрат в обліковій документації. Елементи системи внутрішнього аудиту витрат АТП пропонуємо систематизувати за двома напрямками (табл. 1).

Таблиця 1

Напрями внутрішнього аудиту витрат у процесі операційної діяльності АТП

Процедури адміністративного контролю	Процедури бухгалтерського контролю
1. Організаційні процедури контролю витрат	1. Облік операцій зі скорочення активів
2. Управлінські процедури контролю витрат	2. Своєчасна документальна перевірка витрат
3. Розподіл функцій центрів відповідальності за контролем витрат	3. Оцінка вартості та визнання витрат
4. Фізичні заходи контролю витрат	

До специфічних контрольних моментів діяльності АТП пропонуємо віднести:

- перевірку правильності здійснення суцільної нумерації маршрутних листів;
- реєстрацію документів експедиторів у спеціальних журналах, брошурування документів;
- контроль витрат пального та здійснення заходів, спрямованих на обмеження несанкціонованого доступу до активів;
- планові та раптові інвентаризації майна автопарку;
- внутрішні та зовнішні звірення розрахунків транспортних тарифів, використання для цілей контролю інформації, отриманої із зовнішніх джерел;
- дослідження динаміки господарських показників обсягів перевезень;
- виявлення причин суттєвих розбіжностей [5, с. 12].

Заходи посилення системи внутрішнього бухгалтерського контролю витрат АТП:

1. Облік операцій у повному обсязі:
- документи і записи в облікових регістрах щодо обсягів перевезень;
- документи і записи в облікових регістрах щодо оцінки та руху запасів АТП;

- систематизація бухгалтерських документів відділу технічного контролю;
- формування щоденної документації по витрачанню пального;
- порядок зберігання картотеки листків непрацездатності водіїв.

2. Своєчасна перевірка:
- оформлення первинних документів щодо витрат на поточні потреби перевезень;
- розрахунків транспортних тарифів на перевезення вантажів;
- нарахування та перерахування всіх податкових та обов'язкових платежів;
- оформлення видаткових касових документів.

3. Оцінка вартості :
- дотримання принципу нарахування і відповідності доходів і витрат.

ВИСНОВКИ

Отже, в статті запропоновано систематизувати елементи внутрішнього аудиту витрат за двома напрямками: адміністративний та бухгалтерський контроль витрат, що дасть можливість своєчасно виявляти та виправляти суттєві помилки, пов'язані з оцінкою витрат АТП, перевіряти повноту і точність відображення витрат в документації. Відокремлено специфічні контрольні моменти діяльності АТП і запропоновано заходи щодо посилення системи внутрішнього бухгалтерського контролю витрат підприємств автотранспортної галузі.

SUMMARY

The state of internal audit of charges of motor transport enterprises of Ukraine is analysed, the features of internal audit of these charges are selected, and also systematization of elements of internal audit of charges of motor transport enterprises is offered.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аренс Э.А., Лоббек Дж. К. Аудит / Пер. с англ. под ред. Я.В. Соколова. – М., 2001. – 560 с.
2. Гутсайт Е.М. Аудит: концепция, проблемы, эффективность, стандарты. – М., 2002. – 400 с.
3. Петрик О.А. Аудит: методологія і організація: Монографія. – К., 2003. – 260 с.
4. Савченко В.Я. Аудит: Навч. посібник. – К., 2002. – 322 с.
5. Грицак Н. Організація внутрішнього аудиту витрат автотранспортних підприємств // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 2.

Надійшла до редакції 30 липня 2008 р.